

ནང་དོན་རིག་པ་ལི་མུ་བཤད་སྐལ་བཟང་
ཁྱེ་བའི་འཕྱག་རིགས།

སྙན་བཟང་པ་དག་འདུན་གྱིས་བཙམས།

བྱང་གཏི་མོད་ཁྱེ་ཤེས་རིག་དཔེ་སྒྲན་ཁང་།

དཔེ་མཛུགས་འགན་ཁུར་པ། འཁྲུང་མ་ཐར།
མཁུན་ཤོག་རྩལ་འགོད་པ། ཀམ་རྩོ་ཆེ་ཆེ་རིང་།

ནང་དོན་རིག་པའི་སྒྲིབ་བཤད།

*

སྒྲན་བཟང་པ་དགེ་འདུན་གྱིས་བཅུམས།

ཀྱང་གོའི་ཐོད་གྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྒྲན་ཁང་།
མཚོ་སྒྲན་ཞིང་ཆེན་ཞིན་ཏུ་དཔེ་ཚོང་ཁང་གིས་བཀྲམ།
འདི་ག་དཔེ་སྒྲན་ཁང་གི་སྒྲོང་རྩལ་ཅིས་འཁོར་ཁང་གིས་པར་གཞི་བསྒྲིགས།
པེ་ཅིན་ཨྲོང་དབྱི་ཞང་དབྱང་འབྲིག་པར་ཁང་གིས་དཔར་བཏབ།

1997ལོའི་ཟླ12པར་གཞི་དང་པོ་བསྒྲིགས།

1997ལོའི་ཟླ12པར་དཔར་ཐངས་དང་པོ་བརྒྱབ།

ISBN7-80057-297-8/Z • 162

དེབ་མེར་སྐོར 10

图书在版编目(CIP)数据

佛学概论:藏文/更登著.-北京:中国藏学出版社,
1997.12

ISBN 7-80057-297-8

I.佛… II.更… III.佛教-理论-藏语 IV.B94

中国版本图书馆CIP数据核字(97)第52042号

佛 学 概 论

*

更 登 著

中国藏学出版社出版

青海省新华书店发行

中国藏学出版社微机室排版

北京顺义向阳胶印厂印刷

开本:850×1168 1/32 印张:8.25 字数:150千字

1997年12月第1版 第1次印刷 印数:5000册

ISBN7-80057-297-8/Z·162

定价:10元

封面设计：吾 要

责任编辑：迟玛太

དཀར་ཆག

- ལེའུ་དང་པོ། གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཤེས་རིག་བྱུང་འཕེལ།
 ས་བཅད་དང་པོ། གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཤེས་རིག་བྱུང་
 འཕེལ་སྒྱུར་བསྟན་པ།.....(1)
- དང་པོ། གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་རང་བྱུང་ཁོར་ལུག.....(1)
- གཉིས་པ། གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཆེས་ཆོག་མའི་ཤེས་རིག་.....(3)
- གསུམ་པ། རིག་བྱེད་བཞི་བྱུང་ཚུལ།.....(5)
- བཞི་པ། བྲམ་ཟེའི་ཆོས་ལུགས།.....(10)
- ལྔ་པ། རྒྱ་གར་དུ་རིགས་བཞིའི་གྲལ་རིམ་གྱི་དབྱེ་བ་བྱུང་
 ཚུལ།.....(16)
- དྲུག་པ། བྱང་བསྟན་ཤེས་རིག་བྱུང་འཕེལ་གྱི་སྒྱི་ཆོག་ས་དང་
 ལོ་རྒྱུས་གྱི་རྒྱབ་ཚུལ།.....(18)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་དུ་ཚུན་པ་ཞལ་བཞུགས་དུས་རྒྱ་
 གར་དུ་དར་བྱུང་ཆེ་བའི་བྱུང་མཐའི་
 རིགས་བསྟན་པ།.....(25)
- དང་པོ། རྒྱུང་འཕེན་པ།.....(25)
- གཉིས་པ། བྲངས་ཅན་པ།.....(27)
- གསུམ་པ། བྱེ་བྲག་པ།.....(31)
- བཞི་པ། དཔྱད་པ་པ།.....(36)

ལྷ་པ། གཅེར་བྱ་པ། (42)

ལེའུ་གཉིས་པ། རྟོན་པ་སངས་རྒྱས་དང་ཁོང་གིས་
བསྟན་པའི་ནང་བསྟན་ཤེས་རིག་གི་
ཙུ་བའི་གཞུང་དོན་རྟོན།

ས་བཅད་དང་པོ། རྟོན་པའི་རྣམ་ཐར། (53)

དང་པོ། རྟོན་པའི་ཁྱིམ་རྒྱུ། (53)

གཉིས་པ། རྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱོད་ཆོ། (56)

གསུམ་པ། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན། (57)

ས་བཅད་གཉིས་པ། རང་བསྟན་ཤེས་རིག་གི་ཙུ་བའི་གཞུང་
དོན་རྟོན། (61)

སྟོན་མའི་སྤྱིང་གཞི། (61)

དང་པོ། བདེན་པ་བཞི། (62)

གཉིས་པ། རྟོན་པའི་ལྷན་ལག་བཅུ་གཉིས། (72)

གསུམ་པ། བྱང་པོ་ལྷ། (80)

བཞི་པ། བྱང་རྒྱལ་ས་བདུན། (88)

ལྷ་པ། ལས་འབྲས། (97)

བྱུག་པ། ཕྱི་རྣམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་

ཅན། (105)

བདུན་པ། ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་། ... (117)

ལེའུ་གསུམ་པ། ཉན་བརྟན་ཤེས་རིག་གི་འཕེལ་རྒྱས།
 ལ་བཅད་དང་པོ། ཉན་ཐོས་ཐྱེ་བའི་རྒྱལ་ཁྲམ་གྱི་ནང་
 བརྟན་ཤེས་རིག་ (131)

དང་པོ། ཉན་ཐོས་ཐྱེ་བའི་རྒྱལ་ཁྲམ་ཁང་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱལ་
 ཐོང་ས། (131)

གཉིས་པ། ཉན་ཐོས་ཐྱེ་བ་ཁག་གི་བྱང་འཕེལ། (133)

གསུམ་པ། བཀའ་བསྟུ་གསུམ་མཛད་ཚུལ། (138)

བཞི་པ། ཐེག་ཆེན་གྱི་བཀའ་བསྟུ་མཛད་ཚུལ། (145)

ལ་བཅད་གཉིས་པ། ཐེག་ཆེན་རྒྱལ་ཁྲམ་གྱི་ནང་བརྟན་
 ཤེས་རིག་ (146)

དང་པོ། ཐོག་མའི་རྒྱལ་རིམ། (149)

གཉིས་པ། བར་མའི་རྒྱལ་རིམ། (152)

གསུམ་པ། ཐ་མའི་རྒྱལ་རིམ། (154)

ལ་བཅད་གསུམ་པ། ཉན་བརྟན་ཤེས་རིག་གི་བྱང་ཐོང་ས་
 དང་རྒྱ་གར་རྒྱ་ནང་བརྟན་ཤེས་རིག་
 འཕེལ་རྒྱས་ཐུང་བའི་རྒྱལ་རིམ་མི་
 འདྲ་བ་བཞི། (159)

དང་པོ། ཉན་བརྟན་ཤེས་རིག་གི་བྱང་ཐོང་ས། (159)

གཉིས་པ། རྒྱ་གར་རྒྱ་ནང་བརྟན་ཤེས་རིག་འཕེལ་རྒྱས་བྱང་
 བའི་རྒྱལ་རིམ་མི་འདྲ་བ་བཞི། (165)

ལེའུ་བཞི་པ།	ཡུལ་མཐའ་སྒྲ་བ་བཞི།	
ས་བཅད་དང་པོ།	ཐེག་དམན་ཁྱི་བྱལ་མཐའ་ཕྱི་ཉན་ཐོས་	
	ཕྱི་གཉིས།	(170)
དང་པོ།	ཁྱི་བྱལ་སྒྲ་བ།	(171)
	གཉིས་པ།	མདོ་ཐེ་བ།
		(188)
ས་བཅད་གཉིས་པ།	ཐེག་ཆེན་ཁྱི་བྱལ་མཐའ་སྒྲ་བ་དབྱེ་	
	མེམས་གཉིས་དང་གསང་ལྷགས།	(197)
	དང་པོ།	མེམས་ཅམ་པ།
		(197)
	གཉིས་པ།	དབྱེ་མ་པ།
		(209)
	གསུམ་པ།	གསང་ལྷགས།
		(238)
	མཐུག་བྱུང་།	(253)

ལེའུ་དང་པོ། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་

ཤེས་རིག་བྱང་འཕེལ།

ས་བཅད་དང་པོ། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་

ཤེས་རིག་བྱང་འཕེལ་སྒྱུར་བཅུན་པ།

དང་པོ། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་རང་བྱུང་ཁོར་ཕྱག

བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་……
རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུག་ཐུབ་པ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་ནི་
ཨོ་ཤ་ཡའི་ལྷ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐམ་ས་ཆེན་པོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་། རིག་གནས་
དང་ལོ་རྒྱུས་ཆེས་སྐ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། དེའི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་རི་བོ་ཉི་མ་
ལ་ཡ་ཡོད་པ་དང་། ཤར་རུབ་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སུ་རི་རྒྱུད་ཀྱིས་ཆོད་ཡོད་ལ།
ལྷ་ཕྱོགས་ནི་ཉིན་རུ་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོའི་ཕྱད་སྤིང་ཆེན་པོར་འབྲས་ཤིང་། ཤར་
མཐའ་ནི་རྩྭ་གཡའི་མཆོ་ཁྱག་དང་། རུབ་མཐའ་ནི་ཨ་རབ་རྒྱ་མཆོ་དང་……
འབྲེལ་ཡོད། ལྷ་ཕྱོགས་ནས་བལྟས་ན་སིཊ་ལ་མཐོང་ཐུབ་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་
བར་དུ་པོ་ཁིའི་མཆོ་འགག་ཡོད།

གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་ལ་ས་གནས་ཁག་ཆེན་པོ་གསུམ་ཡོད་དེ། གཅིག
རུབ་བྱང་ཁུལ་གྱི་རི་ཆོགས་ནམས་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷ་རོ་སུ་གཏོགས་
པ་དང་། གཉིས། ཉིན་རུ་རྒྱ་བོའི་བཟུང་རྒྱུད་དང་གཞུང་འབབ་ཡུལ་གཉིས་

བོ་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་ཁུལ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཤར་ཚུགས་ནི་གཞུང་གི་འབབ་ཡུལ་...
 ཡིན་པས་ས་གཤིན་ལ། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་གནས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་...
 ཀྱང་ཡིན། དབུས་ཁུལ་གྱི་འབྱུགས་སྟེ་ཉིན་རུ་ཆུ་བོའི་བཟུང་རྒྱུ་དེ་ལས་...
 ཆེར་བྱེ་ཐང་ཡིན། གསུམ། རྩ་ཚུགས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་...
 ཤར་དམའ་ལ་ས་ཁྱོན་གྱི་མང་ཆེ་བ་ནི་ཉིག་ཀླན་མཐོ་སྤངས་གིས་ཟིན་ཡོད། དེ་
 ཡང་ཤར་གོ་རུ་རི་རྒྱུད་དང་འབྲུག་གོ་རུ་རི་རྒྱུད་གཉིས་ནི་ཉིག་ཀླན་མཐོ་སྤངས་གི་
 འགྲམ་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་མ་ཟད། དེ་ཅ་རུང་དོག་པའི་མཆོད་གས་ཀྱི་བདེ་...
 ཐང་ཡང་ཡོད། སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་འབྱུགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་...
 འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་...
 གཞུང་གི་འབབ་ཡུལ་གཉིས་མཆོད་གས་སྟེ་ཡོད།

གཞུང་གི་འབབ་ཡུལ་གྱི་གནམ་གཤིས་ནི་རུས་ཆོག་པའི་བཞུགས་པའི་...
 ཆོ་བ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་གྱི་ནགས་ཆོལ་གྱི་གནམ་གཤིས་ལ་གཏོགས་པ་དང་།
 ཉིན་རུ་ཆུ་བོའི་བཟུང་རྒྱུ་གྱི་བདེ་ཐང་གི་གནམ་གཤིས་ནི་ཆོ་བ་ཆེ་བའི་ས་...
 ཁུལ་གྱི་རྩ་ཐང་དང་བྱེ་ཐང་གི་གནམ་གཤིས་ལ་གཏོགས་ཤིང་། རྒྱ་གར་གྱི་...
 སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་གནམ་གཤིས་ནི་ཆོ་བ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་གྱི་རྩ་ཐང་གི་གནམ་...
 གཤིས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན་ནོ།

ཨ་མེ་རི་རྒྱ་གསུམ་པ་ནས་རྒྱ་གར་པའི་བར་ནི་ཆོ་བའི་རུས་དང་། འབྲུག་པ་
 བས་དགུ་པའི་བར་ནི་ཆོ་བའི་རུས་དང་། འབྲུག་པ་ནས་སང་ཨོ་རྒྱ་གཉིས་...
 པའི་བར་ནི་གང་པའི་རུས་ཡིན། དེ་ལྟར་གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ས་གནས་ས་...
 སའི་རང་བྱུང་ཁུལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ལ་བྱུང་པར་ཉ་ཅང་ཆེ་བ་དེས་རྒྱ་གར་རང་གི་
 ས་གནས་ཁག་གི་ཨོ་རྒྱས་དང་ཤེས་རིག་གི་བྱུང་འཕེལ་ལ་ཆ་མི་སྟོངས་པའི་...
 རྒྱ་གསུམ་གྱི་རྩ་ཐང་མོ་བཟོས་ཡོད།

གཉིས་པ། གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཆེས་
ཐོག་མའི་ཤེས་རིག་

གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་གནས་གཙོ་བོ་ནི་རྩ་རྒྱ་པོའི་བཞུར་རྒྱུ་
 ཏུ་དར་བ་ཡིན་ཏེ། ཏུས་རབས་འདིའི་ལོ་རབས་ཉི་ཤུ་བ་ནས་བཟུང་གནའ་.....
 རྣམས་བརྟག་དཔྱད་པས་བདེན་དཔང་བྱས་པ་ལྟར་ན། སྤྱི་ལོའི་ཐོན་གྱི་ལོ་བྱི་
 བཞི་བརྒྱ་ནས་བྱི་ཉི་ཤུའི་བར་ལ་གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་ཏུ་མའི་རིགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་
 བྱང་བར་ར་སྤྱད་བྱས་ཡོད་ཅིང་། རྩ་རྒྱ་པོའི་བཞུར་རྒྱུ་དུ་སྤྱི་ལོའི་ཐོན་གྱི་
 ལོ་ཉིས་སྟོང་ལ་བརྒྱ་ནས་ཆེག་སྟོང་བརྒྱན་བརྒྱ་ལ་བརྒྱའི་བར་ལ་གྲོང་ཁྱེར་རང་
 བཞིན་གྱི་ཤེས་རིག་བྱང་བར་བཤད་ཡོད། དེ་ཡང་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་གནའ་ཤུལ་ཏེ་
 ཅང་མང་ས་ནི། གནའ་པོའི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གསལ་མའི་རྩ་རྒྱ་ཙོ་ཏུ་ལཱོ་(信德)དང་
 ཏུ་ལཱོ་ཏུ་(旁遮普)གྲོང་ཁྱེར་གཉིས་ཡིན་(ད་ལྟའི་པ་གི་སི་ཐན་རྩ་རྒྱ་ཞིང་...
 ཆེན་དང་པཌ་ཏ་པ་ཞིང་ཆེན་གཉིས་ཡིན།)། སྐབས་དེར་གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་
 ཟངས་ཆས་སྤྱད་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཏུས་སུ་སྤྱེབས་ཡོད་ཅིང་། ལ་ལར་དོ་ཆས་
 སྤྱད་པའི་ལྷ་རྒྱལ་གྱང་ཡོད་མོད། ཟངས་སྤྱད་དང་ཟངས་དམར་གྱི་ལག་ཆ་མང་
 ཏུ་བྱུང་ཞིང་། ལྷ་རེ་དང་། ཟླ་ར་བ། སྐག་ལ། ལྷགས་ལྷ་སྐགས་ཐོན་སྤྱད་ལོ་
 བྱང་དང་། གི་དང་། ཤང་ལང་། མདེལ། མདུང་མག་སྐགས་མཆོན་ཆའི་
 རིགས་མང་ཏུ་རྟེན། ད་ཏུང་གནའ་པོའི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཤུལ་ཏུ་ཐམ་ག་མང་པོ་
 རྟེན་ཅིང་། ཏུས་ལྷན་རིང་པོའི་ནང་རྒྱ་གར་དང་ཕྱི་སྤྱིང་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་གང་
 མང་གིས་དཔྱད་པ་བཏང་ཡང་། འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཐམ་གའི་སྤྱིང་གི་ཡི་གེ་དེ་
 གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ལྷ་རྒྱུ་ཆའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱད་ལས་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྤྱད་བརྒྱ་སྤྱད་
 ཤོས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ལ་ལས་གདོད་མ་ནས་ས་དེར་གནས་པའི་.....

གདོལ་རིགས་བྱ་བའི་ཡི་གེ་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱང་ཡིད་རྟོན་ཆོག་པའི་སྒྲུབ་ཆོག་
 བྱི་མ་བྱུང་ཞིང་། ཡི་གེ་དེ་རྒྱ་ལྷ་སྤུའི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཤུལ་ནས་རྟེན་པའི་ཕྱིར་.....
 ཡོངས་གྲགས་སུ་རྒྱ་ལྷ་སྤུའི་ཡི་གེ་ཞེས་འཕྲོད་ལ། སྤྱི་མའི་སྒྲོན་གྱི་དུས་རབས་
 བཅོ་བརྒྱད་པ་ནས་བཟུང་ཉིན་རུ་རྩ་བའི་བཟུར་རྒྱུད་གྱི་རྒྱ་ལྷ་སྤུའི་ཤེས་རིག་
 དེའང་ཉམས་འགོ་ཚུགས་པར་བཤད་(ལ་ལས་ལྷན་ཆའི་རིགས་ཀྱིས་བཅན་.....
 འཇུལ་བྱས་པར་བརྟེན་ཉམས་ཟེར་བ་དང་། ཁ་ཅིག་གིས་རང་བྱུང་གི་གཞོད་
 པས་ཉམས་ཟེར་)། ཉིན་རུ་རྩ་བའི་བཟུར་རྒྱུད་དུ་ཆགས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་མི་
 གཅོ་པོ་ནི་གདོལ་བའི་རིགས་བྱ་བ་འདི་ཡིན་མོད། སྤྱི་མའི་སྒྲོན་གྱི་མ་ཉིས་.....
 སྟོང་གི་དུས་དཀྱིལ་དུ་ལྷན་ཆའི་མི་ནམས་སྐྱར་དང་སྐྱར་བྱས་ཏེ་ཉིན་རུ་རྩ་བའི་
 བཟུར་རྒྱུད་དུ་གཞི་ཆགས་ཤིང་གནས་གཞི་བཟུང་བ་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་ཆབ་སྲིད་
 དང་དཔལ་འབྱོར་རིག་གནས་བཅས་ལྷན་ཆའི་མི་རིགས་འདིས་བདག་དབང་
 མཛད་པ་དང་། དུས་ལུག་རིང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་ཁྲོད་ལྷན་ཆའི་མི་.....
 ནམས་ལ་སྤྱོད་ཡོངས་ནས་དར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ་ཆོ་ཁག་མང་དུ་བྱུས་པ་.....
 དང་། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་སམ་ཤུགས་རིགས་ཀྱང་འདིའི་ནང་གི་ཆོ་
 ཁག་ཅིག་ཡིན།

ལྷན་ཆའི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གནའི་ལུང་ལ་.....
 གྲགས་པ་ནི་བརྒྱ་ཀ་ཞེས་པ་ནས་འོངས་པར་བཤད་ཀྱང་གནས་དེ་གང་དུ་ཡོད་
 པ་སུས་ཀྱང་མི་ཤེས། ལ་ལས་མི་ཡུལ་གྱི་སྤྱོད་ཤིག་དུ་གནས་ཟེར། གཞན་
 དག་གིས་སྤྱིར་འདིའི་རྩ་བ་སྤྱོད་པ་བཟག་རྟོག་བའི་ཡུལ་ནམས་སུ་དབང་བོ་.....
 དང་། རྩ་ལྷ་སྤུའི་སྤྱོད་པའི་ལྷན་ཆ་ཤིན་ཏུ་མང་བར་བཤད་པས།
 དེའི་སྤྱོད་ཤིག་ཅ་བའི་གནས་ཡིན་ནམ་ཡང་ཟེར། གང་ལྟར་ཡང་རིམ་གྱིས་
 རིགས་འཕེལ་ཏེ་ཡོ་རོབ་སྤྱིར་དང་། ཨ་རུ། ཏ་ཟིག་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་གྱི་མང་

པོར་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་གར་ལྷ་མོ་ཆེ་འདིའི་སྒྲོན་གྱི་རིགས་ནི་ཡུལ་འདིར་མ་
 བརྟེན་གོང་གི་མི་རབས་དུ་མ་ཞིག་གི་བར་དུ་ཨོ་ཆུན་དང་། ཏ་ཟིག་པ་རྣམས་
 དང་ལྷན་ཅིག་དུ་གནས་ཤིང་། རྒྱ་གར་བས་ཏ་ཟིག་པ་རྣམས་ལ་པ་སྤྲོད་དུ་
 འཁོད། རྒྱ་མཚན་འདི་ལས་རྒྱ་གར་གྱི་ལྷ་མོ་ཆེ་མི་རིགས་འདི་ཚོག་མར་ཏ་
 ཟིག་སྟེ་ད་ལྟའི་དབྱི་ལང་ནས་མཆོད་པར་མཛོང་བྱུང་བོ།

གསུམ་པ། རིག་བྱེད་བཞི་བྱང་ཚལ།

རིག་བྱེད་གྱི་སྐད་དོད་“མེད”ཅེས་པ་འདི་ཡིན་ལ། དོན་བསྐྱར་བྱས་ན་ཤེས་
 པ་དང་གསལ་བ་ལ་འཇུག་པས་རིག་པ་སྤྱི་ལ་གོ་དགོས་ཀྱང་སྤྱོད་གོ་འཇུག་གི་
 དབང་དུ་བྱས་ན་རིག་བྱེད་བཞི་དང་སྟན་ངག་ཁོ་ནར་གོ་དགོས་པ་འང་ཡོད་དོ།

ངེས་བརྗོད་རིག་བྱེད། 《ངེས་བརྗོད་རིག་བྱེད་》ནི་འཆི་མེད་མཛོད་
 ལས་“ངེས་བརྗོད་རིག་བྱེད་ཆོགས་བཅད་གྱི་མཛོད། སྟན་ཆོག་རིག་བྱེད་སྟེ་
 མཛོད། མཛོད་སྟན་རིག་བྱེད་ཆོགའི་མཛོད། སྟོན་སྐྱེད་རིག་བྱེད་མན་ངག་
 གི་མཛོད།” ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ངེས་བརྗོད་རིག་བྱེད་ནི་ལྟ་རྒྱལ་ལ་
 བརྟེན་པ་དང་། འདོད་གསལ་ལྟ་བུའི་ཆོགས་བཅད་རྣམས་སྟོགས་གཅིག་དུ་
 བསྐྱགས་པ་ལ་བྱ་ཞིང་། གཙོ་བོ་ལྷ་མོ་ཆེ་མི་རྣམས་ཀྱི་པ་མེས་ཡང་མེས་དག་
 གི་ངག་ཚོག་ནས་བརྒྱུད་འོང་བའི་སྤྱོད་ཆོག་གི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ལ། ཕྱིས་
 ལུ་ཆོག་དོན་ལ་ཆད་ལྷག་ཤོར་བ་དང་བརྟེན་དུ་ཡུར་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་
 དོན་ཏ་ཅང་རྟོགས་དཀའ་བར་ཡུར་བ་ན། བཅ་ཟེ་རྣམས་ཀྱིས་རིག་བྱེད་གྱི་
 དོན་རྟོག་ཡུར་དུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་རིག་བྱེད་རང་བྱུང་གི་
 རྒྱ་ཡིན་པར་བརྗོད་དེ། དོན་ཟབ་པས་རྟོགས་དཀའ་བ་དང་། བདེན་པ་ཁོ་ན་
 ལྟན་པས་བསྐྱེད་མེད་དུ་བཤད།

《 རེས་བཟླ་དེ་རིག་བྱེད་ 》 གི་པལ་ཆེར་སྤྱི་པའི་སྒྲིབ་བྱ་པ་ཆེག་སྤྱོད་ལྟ་
 བརྒྱའི་དུས་སྤྱུང་ལ། རིག་བྱེད་སྤྱི་མ་གསུམ་ལས་བྱུང་སྤྱོད་བ་དང་། ལྷན་
 རའི་མི་རྣམས་ཉིན་རུ་རྒྱ་པོའི་བཟུང་རྒྱུ་དུ་གཞིས་ཆགས་པའི་པོ་རྒྱ་རིང་མོའི་
 བྱང་གཞིས་སྤྱོད་ཀྱི་གདོལ་བའི་རིགས་དང་ཡུལ་ཁམས་འཕྲོག་སྤྱོད་ཀྱི་འཐབ་
 འཛིང་མང་དུ་བྱས་པའི་འགལ་བའི་ཁྲོད་ཁྲོད་ཆོ་དཔའ་ངར་ཆེ་ཞིང་བཙོན་
 འབྱས་ལྟ་ལ་སྒོ་རིག་བག་བའི་མི་རིགས་ཤིག་དུ་ཆགས་ཡོད་ནའང་སྐབས་
 དེའི་སྤྱི་ཆོགས་ཐོན་སྤྱོད་ཀྱི་རུས་ཤུགས་ཏ་ཅང་ཞན་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུ་དུ་མའི་
 དབང་གིས་མཐོང་ཞིང་ཤེས་པའི་འབྱུང་བའི་རང་གཟུགས་གང་གིས་སྤྱོད་
 རྣམས་ཡིད་འཕྲོག་པར་བྱེད་པའམ་སྤངས་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་ལ་ལྟར་བཏགས་
 བས་མཆོད་པ་སྟེ། རྣམ་མཁའ་སྤྱོད་སངས་ནི་དུ་བྱ་བ་དང་། ས་གཞི་ཆེན་པོ་ནི་
 ཡུམ་གྱི་ཐ་བྱ་བར་འདོད་ལ། དེ་བཞིན་རྒྱ་མཆོན་གྱི་སྤྱོད་བྱ་བའི་ལྟ་དང་།
 དབང་པོའི་བཞོན་པ་སྤྱང་པོ་ནི་སྤྱོད་དང་། རེས་བསྤྱང་རྣམས་སྤྱོད་པར་བྱེད་
 ཅིང་། རྣམ་དགའ་བར་ལྷུང་བ་ན་དེ་དག་གི་འོ་མ་ས་རུ་འཛོ་བ་ལ་ཆར་དང་།
 གནམ་ལྷགས་ནི་དེའི་ལག་ཆར་རྒྱུ་དང་། འབྲུག་སྤྱོད་དབང་པོ་ཁྲོས་པའི་
 སྤྱོད་དང་། སྤྱོད་ནི་དེའི་མདའ་དང་། འཇའ་ནི་དབང་པོའི་གཞུ་ཡིན་པར་སྤྱོད་
 བ་དང་། གནམ་ན་གཟི་བརྒྱུད་ཆེ་བ་ཉི་མ་ནི་སྤྱོད་བྱ་བའི་ལྟ་དང་། ས་ན་
 གཟི་བརྒྱུད་ཆེ་བ་མེ་ནི་ལྷན་ནི་བྱ་བའི་ལྟ་དང་། རྒྱུ་ནི་བ་ཡུ་བྱ་བ་དང་།
 འཕྲོ་བ་མ་ནི་མ་རུ་ཏ་བྱ་བ། སྤྱོད་རངས་ནི་ལྷན་བྱ་བའི་ལྟ་ལོན་པར་བཟླ་ད།

དེའི་སྤྱོད་ས་གཡོ་བ་དང་། སྤྱོད་འབྲུག་པ། ཐོག་འཕེན་པ། འཇའ་
 ཤར་བ་སོགས་འབྱུང་བའི་རང་གཟུགས་ལ་བརྟེན་པའི་འཛིགས་པ་དང་རྩ་
 མཆར་བ་དེ་དག་ལྟ་རྣམས་ཀྱི་ཆོ་འབྲུལ་དུ་སེམས་ནས། འཛིགས་པ་ལས་སྤྱོད་
 བ་དང་རང་གི་བསམ་དོན་འབྲུབ་ཕྱིར། ལྟ་རྣམས་ལ་བསྟོད་པ་དང་གསོལ་བ་

འདེབས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་མང་དུ་བཅམས་ཏེ་《དེས་བརྗོད་རིག་བྱེད་》
 བྱེ་མ་དག་གི་ཁ་བསྐངས་ཤིང་། སྤར་གྱི་སྤྱི་ཆོག་གི་ནམ་པ་ཅན་གྱི་རིག་བྱེད་དེ་
 རིམ་བཞིན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་པོར་འགྱུར་བའི་འགོ་བཅམས། དེ་ལ་རིག་བྱེད་
 རྣམས་ཀྱི་དང་པོའི་གས་ཤས་ཆེར་ཆོགས་བཅད་དུ་གནས་པ་རྣམས་ལ་བསྐྱས་
 པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་ཡང་《དེས་བརྗོད་རིག་བྱེད་》ཀྱི་བསྐྱས་པ་རྣམས་ནི་
 མེ་དང་། ཉི་མ། རྒྱ་པོ་སྟགས་ཀྱི་མིང་ནས་དྲས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་རྒྱང་
 བ་སྟེ། དཔེར་ན། མེ་ནི་འདུན་ན་འདྲོན་པ་ཉིད། སྦྱིན་སྟེག་དག་གི་བྱེད་པ་
 ཉི། གཤམ་ལས་སྦྱོར་པ་མཆོད་སྦྱིན་ལ། རིན་ཆེན་འཛིན་ལ་བསྟོད་པར་བགྱི།
 ཞེས་དང་། མེ་ནི་སྦྱན་གྱི་དྲང་སྤང་རྣམས། གཏུག་ལ་ཆེའང་གཞན་ཅུ་ཉིད་
 ལགས་པ། དེ་ནི་ད་དུང་ལྟ་རྣམས་ལ། འདི་དག་གཏུག་དུ་གཟི་ལྟ་འགྱུར། །
 ཅས་མེ་ལྟར་བསྟོད་པའི་ཆོགས་བཅད་འདི་དག་གིས་མཆོད་ལ། བསྟན་བཅོས་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མ་རིག་བྱེད་དང་། དེའི་དང་པོ་དེས་བརྗོད་དང་། དེའི་
 ཡང་དང་པོ་ཆོགས་བཅད་འདི་ཡིན་ནི་ཞེས་འགངས་ཆེན་དུ་བྱེད།

《དེས་བརྗོད་རིག་བྱེད་》ཀྱི་བསྐྱས་པ་སྟེ་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་རིག་བྱེད་རྣམས་
 ནི། ལྷ་མྱ་ཆའི་རིགས་རྒྱ་གར་དུ་མ་བརྟེན་གོང་གི་ཏ་ཟིག་ཡུལ་དུ་བཅམས་པ་
 ཡིན་ཏེ། བརྗོད་བྱའི་ཐད་ནས་ཏ་ཟིག་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་པོ་དུ་མའི་མིང་འབྱུང་བ་
 ལས་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱ་པོའི་མིང་མི་འབྱུང་བ་འདིས་ཤེས་བྱུབ། དཔེར་ན། རྒྱ་པོ་
 གོམ་ཏི། གུ་རྩ། ལྷ་པས་སྟགས་ཨུའ་གན་སྦྱན་དང་། ཏ་ཟིག་གི་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་པོ་
 རྒྱང་གི་མིང་ཡིན་ཞིང་། གཞུ་དང་ཡ་ཐུན་ལ་སྟགས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱ་པོའི་
 མིང་མེད་པར་དགོ་ཆོས་ཀྱིས་གསུངས།

སྟན་ཆོག་རིག་བྱེད། 《སྟན་ཆོག་རིག་བྱེད་》ནི་སལ་ཆེར་སྦྱི་མའི་སྦྱན་གྱི་
 སྤྱི་ཆོག་སྤྱོད་གི་དུས་སུ་བྱུང་ལ། གཙོ་བོ་སྟན་དག་གི་ཆོས་ལུགས་ཡིན་པའི་ཆ་